

**Magdalena Wartalska, Natalia Moczyłowska**

Uniwersytet Łódzki

## **ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W POLITYCE WŁADZ SAMORZĄDOWYCH. ZARYS PROBLEMU**

Przemiany strukturalne zapoczątkowane w 1989 r., których celem było przejście od gospodarki centralnie planowanej do gospodarki rynkowej, ujawniły wiele problemów (rozwojowych, ekonomicznych, prawnych i społecznych) w skali całego państwa oraz w skali zbiorowości lokalnych. Rozwiązaniem tych problemów, miał się zająć, oprócz władz centralnych, także samorząd terytorialny.

Przeprowadzenie reform administracyjnych wynikało głównie z konieczności poprawy racjonalności działania urzędów administracji, a także skuteczności wykonywania usług publicznych. Jednostki samorządu terytorialnego stały się autonomicznymi i niezależnymi od innych instytucji podmiotami prawa. Niezależnie od sprawowania władzy publicznej, mają one wyraźnie zarysowany obraz ekonomiczny. W tym sensie mogą być uznane za swoiste podmioty w dziedzinie gospodarowania. Przemawia za tym przyznana im osobowość prawna, odrębne od państwa majątek i finanse oraz własna administracja. Posiadana przez jednostki samorządu terytorialnego podmiotowość pozwala na występowanie w obrocie gospodarczym i zaciąganie różnego rodzaju zobowiązań. Jako quasi-podmioty mogą prowadzić działalność gospodarczą w dość szerokim zakresie (zwłaszcza gminy) – mimo ograniczeń ustawowych, które w praktyce pozostawiają jednak władzę samorządowym pewną swobodę.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. zapewnia samorządowi terytorialnemu uczestnictwo w sprawowaniu władzy publicznej oraz nakłada obowiązek wykonywania zadań publicznych w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Podział zadań między gminy, powiaty, województwa oraz rząd i administrację rządową wynika z praktycznego zastosowania zasady pomocniczości, zgodnie z którą zorganizowani w różnych układach obywatele rządzą swoimi sprawami w granicach praw, a państwo podejmuje tylko te działania, których sami obywatele wykonać nie potrafią i nie mogą.

Ustawowa odpowiedzialność jednostek samorządu terytorialnego za zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej powinna nie tylko odnosić się do realizacji katalogu zadań wymienionych w aktach prawnych, ale powinna być również traktowana w sposób systemowy i obejmować ogół spraw związanych z

nostki samorządowej. Od charakteru procesu zarządzania rozwojem, w tym od jakości podejmowanych przez organy samorządowe działań i decyzji, zależeć będzie nie tylko podaż i jakość świadczonych usług publicznych, ale coraz częściej zapewnianie większej konkurencyjności regionu w procesie zdobywania różnych korzyści w postaci np. pozyskania inwestorów dysponujących dużym innowacyjnym potencjałem. Z tego powodu w polityce rozwoju lokalnego i regionalnego coraz większego znaczenia nabiera problem tworzenia klimatu do rozwoju przedsiębiorczości.

Warto jednocześnie podkreślić, że rozwój przedsiębiorczości ma być jednym z podstawowych sposobów na osiągnięcie głównego celu strategii lizbońskiej, czyli tworzenia konkurencyjnej, dynamicznej i zdolnej do ustawicznego rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, która charakteryzować się będzie spójnością społeczną. W strategii ustalono, że najważniejsze działania w zakresie przedsiębiorczości powinny dotyczyć obniżenia kosztów prowadzenia działalności gospodarczej oraz zmniejszenia biurokracji. Wskazano także na potrzebę ułatwienia małym i średnim przedsiębiorstwom pozyskiwania środków finansowych, a także konieczność wprowadzenia wielu rozwiązań ułatwiających rozpoczęcie biznesu. Dodatkowo zwrócono uwagę na potrzebę podnoszenia innowacyjności przedsiębiorstw przez ułatwienie firmom dostępu do nowych technologii oraz reformę systemu edukacji.

Wymienione okoliczności sprawiają, iż przed władzami centralnymi i samorządowymi w Polsce stoi wyzwanie dokładnego określenia sposobów osiągnięcia tych celów, mających doprowadzić do zmniejszenia różnic w rozwoju poszczególnych regionów. Obecnie bowiem można zaobserwować w Polsce silne lokalne i regionalne zróżnicowanie zjawisk przedsiębiorczości. Występują one głównie na bazie różnic w liczebności przedsiębiorstw w regionie, ich przyrostu w kolejnych latach, trwałości funkcjonowania oraz okresu utrzymywania się na rynku. W zależności od regionu, inne są też poziom wyposażenia technicznego i nakłady inwestycyjne czy też przychody ze sprzedaży, a tym samym rentowność przedsiębiorstw. Sytuacja ta stwarza zapotrzebowanie na wszelkie informacje, które zilustrują mechanizmy współdziałania biznesu z samorządem terytorialnym.

Największe znaczenie dla rozwoju lokalnego i regionalnego mają te przedsięwzięcia, które nie są inwestycjami jednorazowymi, ale pociągają za sobą zobowiązanie przedsiębiorcy do dalszego inwestowania w nowe technologie oraz rozbudowę zakładów produkcyjnych. Inwestycje takie prowadzić będą do wzrostu jakości personelu, wzrostu innowacyjności gospodarki (np. technologicznej) czy też działalności eksportowej. W wielu wypadkach stymulatorem rozwoju regionalnego mogą stać się inwestycje zagraniczne, które z jednej strony pobudzają napływ

środków finansowych w kierunku rozwoju gospodarczego regionu, z drugiej zaś mogą przyczynić się do zmiany struktury podmiotowej i branżowej regionu (w tym do pozytywnych zmian na rynku pracy). Dlatego też samorządy starają się zabiegać o przyciągnięcie na swój teren jak największej liczby, i jak najlepszych inwestorów. Najlepszych, tzn. takich, którzy przyczynią się do poprawy warunków i jakości życia członków wspólnoty samorządowej [Kamiński 2003, s. 19].

Przedsiębiorczość decyduje o sile napędowej wszelkiego rozwoju, zarówno gospodarczego, jak i społecznego. Należy ją traktować jako kategorię ekonomiczną, opartą na motywach zysku, przy założeniu ryzyka i pełnej odpowiedzialności, jako nieodłącznych atrybutów gospodarki rynkowej. Przedsiębiorczość wiąże się z innowacyjnością i pomysłowością, opartą na przetrwaniu, prestiżu i satysfakcji [2]. Jest to umiejętność podejmowania działań związanych z przystosowaniem się do reguł i wymogów otoczenia, a także wykorzystanie nieoczekiwanych szans mogących przyczynić się do harmonijnego rozwoju. Bycie przedsiębiorczym to cecha charakteru wyrażająca się skłonnością do intensywnego działania i zdolnością do wyznaczenia i realizacji samodzielnych pomysłów. Jak podkreślają specjaliści przedsiębiorczości nie da jednak się nauczyć, można ją jedynie pobudzać i wzmacniać tworząc stwarzając korzystne warunki dla jej rozwoju. Działania te nie mogą być jednak zbiorem doraźnych, chaotycznych i nieprzejrzystych działań, uzależnionych od nacisku sił politycznych, lecz konsekwencją przemyślanej, poprzedzonej konsultacjami społecznymi, koncepcji całościowego traktowania problemów rozwojowych jednostki samorządu terytorialnego.

Z reguły definiowanie klimatu sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości ogranicza się do sformułowania głównych czynników niezbędnych w rozwoju przedsiębiorstw. Należy tu wspomnieć m.in. o odpowiednim zapleczu siły roboczej, terenach pod inwestycje, infrastrukturze technicznej i społecznej, a także zachęcającym do aktywnego działania systemie podatkowym, odpowiednich warunkach konkurencji, swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej itd. Stosunkowo rzadko dostrzeganym aspektem, który może zadecydować o rozwoju firm na danym terenie, jest stosunek władz samorządowych do przedsiębiorców. Nawiązanie dobrych, partnerskich kontaktów z przedsiębiorcami i udowodnienie, że ich jednostkowy rozwój jest dla władz samorządowych jednym z priorytetów, niewątpliwie będzie sprzyjał rozwojowi inwestycji.

Należy tu również wspomnieć o profesjonalnej obsłudze administracyjnej przedsiębiorców. Przygotowanie merytoryczne i formalne pracowników urzędu, w którym załatwiane są formalności związane z podjęciem działalności gospodarczej, szybkość działania i sprawność organizacyjna oraz atmosfera i środowisko psychologiczne związane z zaufaniem, poufnością i wzajemną przyjaźnią to czynniki, które z reguły są zapowiedzią wieloletniej, harmonijnej współpracy. Zauważmy, że potencjalni inwestorzy, kontaktując się bezpośrednio z pracownikami samorządowymi, na podstawie ich zachowania i kompetencji kształtują swoją opinię o urzędzie.

dzie i władzach lokalnych, a w konsekwencji – o funkcjonowaniu jednostki samorządu terytorialnego jako całości. Jeżeli nie zostaną spełnione ich oczekiwania i mogą wybrać inne miejsce prowadzenia działalności, to niewątpliwie tak uczynią.

Pobudzenie przedsiębiorczości w skali lokalnej i regionalnej nie jest możliwe bez kształtowania świadomej polityki finansowej. Coraz większą rolę przypisuje się funkcji stabilizacyjnej budżetu, polegającej na wykorzystaniu instrumentów budżetowych do oddziaływania na procesy gospodarcze i społeczne zachodzące w danej jednostce samorządu terytorialnego [Pietrewicz 1996, s. 14]. Ogólnie polega ona na stworzeniu warunków skłaniających, zwłaszcza podmioty prywatne, do podejmowania albo zaniechania określonych działań, czyli na bieżącym sterowaniu za pomocą instrumentów budżetowych procesami gospodarczymi [Denek 1978, s. 204]. Kształt budżetu nie tylko wpływa na stopień zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, ale też może – i powinien – być wykorzystany w celu stymulowania rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, zarządzania jego dynamiką i strukturą. Prorozwojowy budżet oparty na starannie przemyślanych inwestycjach wpływa na przyszłość jednostki samorządu terytorialnego.

Wprowadzenie przez jednostki samorządu terytorialnego rozwiązań systemowych zachęcających do inwestycji zaskakująco szybko może zostać wykorzystane przez przedsiębiorców. Trzeba pamiętać, że w warunkach gospodarki rynkowej podmioty inwestujące to baczni obserwatorzy, dostrzegający potencjalne korzyści i szanse dla rozwinięcia swojej działalności, potrafiący wykorzystać nadarzącą się okazję. Kluczem do sukcesu władz lokalnych i regionalnych w działaniach mających na celu przyciągnięcie nowych inwestycji jest stały charakter proponowanych rozwiązań. Dla inwestora bowiem nie tyle istotna jest sama kwota płaconych podatków. Kolosalne znaczenie ma zapewnienie stabilnego ich poziomu w kolejnych latach, co pozwala przedsiębiorcom na planowanie rozwoju bez wystąpienia niespodziewanego ryzyka wzrostu wielkości płaconych podatków i opłat na rzecz jednostek samorządu terytorialnego.

Należy pamiętać, że rozwój przedsiębiorstw zarówno zagranicznych, jak i krajowych w konsekwencji przyczynia się do pozytywnej zmiany struktury budżetu samorządowego. Z jednej strony chodzi tu o bezpośrednie wpływy budżetowe (np. z tytułu podatków od nieruchomości), z drugiej zaś – o pośrednie oddziaływanie rozwoju przedsiębiorczości na kształt strony dochodowej i wydatkowej w budżetach jednostek samorządu terytorialnego. Każde przedsiębiorstwo kształtuje rynek pracy przez kreowanie nowych miejsc pracy, szkolenia pracowników, zmiany struktury zatrudnienia. Biorąc pod uwagę to, iż udział poszczególnych jednostek samorządowych w podatku dochodowym od osób prawnych ustalany jest proporcjonalnie do liczby osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w zakładach pracy działających na terenie danej jednostki, niezależnie od tego, czy jest to centrala firmy, czy tylko jej filia, rozwój przedsiębiorczości będzie prowadził z tego powodu do wzrostu dochodów budżetowych. Zwiększenie zatrudnienia będzie za-

razem wiązać się ze wzrostem dochodów ludności, co powoduje wzrost dochodów budżetowych z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych<sup>1</sup>.

Jednym z zasadniczych elementów polityki finansowej jednostki samorządu terytorialnego powinien być uchwalony przez organ stanowiący plan działania w dziedzinie realizacji i finansowania zadań inwestycyjnych. Zazwyczaj określenie celów i priorytetów jest częścią prac nad strategią rozwoju albo wieloletnim planem inwestycyjnym. Prawidłowo przygotowany program inwestycyjny to czynnik warunkujący powstawanie wielu rodzajów przedsięwzięć zarówno endogennych, jak i egzogenicznych. O ważności inwestycji samorządowych dla rozwoju przedsiębiorczości decydują takie cechy, jak:

- dobrze zaplanowane inwestycje infrastrukturalne powodują kolejne inwestycje;
- inwestycje są najskuteczniejszą metodą zapobiegania bezrobociu – spirala inwestycyjna tworzy lokalny rynek pracy;
- inwestycje komunalne podnoszą na stałe standard życia mieszkańców wspólnoty samorządowej;
- brak inwestycji w niektórych dziedzinach powoduje, że rozwój gospodarczy regionu nie jest możliwy;
- wysoka dynamika inwestycji może być wykorzystana przez władze samorządowe w promocji jednostki.

Pozytywny skutek odnosi włączenie środowiska przedsiębiorców w dyskusję na temat planowanych inwestycji infrastrukturalnych, pozwalając tym samym na dostosowanie planów rozwojowych firm do planów realizowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego. Współdziałanie biznesu z samorządem musi odbywać się na zasadzie wzajemnych i równoważnych relacji, w żadnym razie nie można doprowadzić do uzależnienia jednego podmiotu od drugiego. Przez sformalizowanie i zinstytucjonalizowanie tych związków zapewniona zostaje przejrzystość relacji, ograniczając tym samym powiązania „nieczyste” – korupcjogenne, a poprzez uzależnienie jej od osobistych relacji, współpraca zostaje ustabilizowana. Ogromna rola przypada tu liderowi lokalnemu, który powinien być inspiratorem i organizatorem integracji przedsiębiorców z samorządem [Golik 1999, s. 192-193].

Narzędziem właściwego zarządzania rozwojem lokalnym i regionalnym, wpływającym na kształt i intensywność podejmowanych przez przedsiębiorców działań inwestycyjnych, są również dwa akty planistyczne: studium uwarunkowań i kie-

<sup>1</sup> Udział w podatku od osób fizycznych jest uzależniony od stosunku kwoty tego podatku, wpłaconego przez mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego, do kwoty omawianego podatku dochodowego, uzyskanego w skali kraju. Taka metoda ustalania udziału nawiązuje do faktycznego uczestnictwa jednostki samorządowej w tworzeniu dochodów budżetowych z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych. Im wyższa kwota zostanie uiszczona przez mieszkańców miasta, tym większe będą jej dochody z tytułu tego podatku. Należy zatem zauważyć, że udziały tego podatku mają duże znaczenie dla dochodów dużych i średnich miast, gdzie jest dużo podatników o stosunkowo wysokich dochodach. Zob. [Denek 2000, s. 31-32].

runków zagospodarowania przestrzennego miasta oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, tworzące fundamenty strategii majątkowych miasta. Chodzi tu o dokładne sprecyzowanie celów rozwoju oraz kierunków i sposobów działania, prowadzących do ich osiągnięcia. Szczególna rola przypada w tym zakresie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Studium jest dokumentem strategicznym o wieloletniej perspektywie. Dokonuje się w nim analizy istniejących potrzeb, ograniczeń oraz możliwości rozwoju miasta i na tej podstawie określa kierunki jego rozwoju przestrzennego. Nie jest to jednak prawo miejscowe, na podstawie którego dokonuje się właściwego zagospodarowywania przestrzeni lokalnej czy regionalnej. Tę rolę odgrywa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, opierający się na ustaleniach studium.

W zależności od potrzeb, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zawiera rozmaite ustalenia, m.in. określenie kierunków i zasad zagospodarowania terenów miasta z przeznaczeniem ich na określone cele gospodarcze i społeczne. Posiadanie planów zagospodarowania przestrzennego to opłacalna inwestycja, która ma istotne znaczenie dla planowania zasad zarządzania majątkiem komunalnym. Plany informują bowiem użytkowników przestrzeni o przyszłych korzyściach i ograniczeniach. Wyznaczenie „jasnych reguł gry” ma szczególne znaczenie dla inwestorów, gdyż uporządkowanie gospodarki miejskiej zachęca do tworzenia nowych przedsiębiorstw, rozszerzenia działalności itd. Dzięki nim można stymulować pożądane zagospodarowanie przestrzenne, a także zapobiec chaotycznym i niepożądanym inwestycjom.

Warto również zaznaczyć, że dla rozwoju przedsiębiorczości duże znaczenie ma proces integracji europejskiej, który stwarza równe szanse dla podmiotów działających na poszczególnych rynkach lokalnych pod względem praw i obowiązków, a także prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej. Wielu specjalistów zwraca uwagę, że procesy integracyjne prowadzą do rozwoju przedsiębiorczości w ramach rynków lokalnych, tworzą pozytywną atmosferę, sprzyjającą rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej otworzyło samorządom i przedsiębiorcom drogę do korzystania z funduszy strukturalnych. Wyzwaniem stojącym przed nimi jest konieczność współfinansowania projektów. Dofinansowanie z Unii Europejskiej bowiem jest jedynie uzupełnieniem funduszy pochodzących z budżetu krajowego. Środki unijne nie mogą zastępować działań na szczeblu zarówno lokalnym, jak i regionalnym, a jedynie je wzbogacać i uzupełniać.

Ustalenia negocjacyjne przewidują zobowiązania na rzecz Polski w zakresie funduszy strukturalnych na kwotę ok. 7,65 mld euro. Środki te będą wydatkowane, począwszy od 2004 do 2009 r. Szacuje się, że zaangażowanie środków Unii Europejskiej w realizację zadań w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (European Regional Development Fund – ERDF), mającego za zadanie zmniejszanie dysproporcji w rozwoju między regionami Unii Europejskiej przez

dofinansowanie inwestycji pozwalających na utrzymanie lub tworzenie stałych miejsc pracy, tworzenie infrastruktury technicznej, która wspomaga rozwój ekonomiczny regionu, oraz wspieranie lokalnych inicjatyw rozwojowych wyniesie 4,45 mld euro, tj. 60,9% ogółu środków. Kolejne 22,9% środków (1,63 mld euro) pochodzić będzie z Europejskiego Funduszu Społecznego (European Social Fund, – ESF), którego rolą jest wspieranie działań krajów członkowskich Unii Europejskiej związanych z polityką zatrudnienia oraz rozwojem zasobów ludzkich. Istnieje zatem potrzeba podjęcia intensywnych działań, umożliwiających sprawną i skuteczną absorpcji dużych środków finansowych.

Koniecznością staje się zatem prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych na szczeblach lokalnym, regionalnym i krajowym, których celem byłoby kształtowanie merytorycznych i praktycznych umiejętności sporządzania odpowiednich dokumentów projektów inwestycyjnych w formie odpowiadającej standardom Unii Europejskiej. W Polsce brakuje jednak prowadzonych na szeroką skalę szkoleń oraz systematycznej edukacji w sferze polityki rozwoju regionalnego, czego efektem jest nadal słaba znajomość tej tematyki, zwłaszcza wśród właścicieli małych przedsiębiorstw.

Wobec narastania problemów związanych z adaptacją gospodarki do warunków rynku konkurencyjnego, istotnego znaczenia nabiera również wspieranie przez władze samorządowe instytucji związanych z otoczeniem biznesu, tj: banków, instytucji ubezpieczeniowych, giełd, towarzystw i fundacji gospodarczych, agencji rozwoju [Szymala 1999]. Instytucje te tworzą odpowiedni klimat sprzyjający pobudzeniu lokalnej i regionalnej przedsiębiorczości, przyciąganiu kapitału zagranicznego, tworzeniu wizerunku regionów. Jednocześnie działalność tych podmiotów jest czynnikiem kreującym politykę tworzenia nowych miejsc pracy, szkolenia i edukacji kadr, a także tworzeniu podstaw dla zarządzania publicznymi zasobami majątkowymi.

Reasumując, można stwierdzić, że przez modelowanie lokalnego i regionalnego otoczenia biznesu, odpowiednią gospodarkę finansową samorządu, a także właściwe kształtowanie infrastruktury technicznej i społecznej, władze samorządowe mogą stymulować rozwój przedsiębiorczości na danym obszarze. Wzrost innowacyjności gospodarki danego regionu, miasta czy gminy, a tym samym wzrost zdolności przedsiębiorców do konkurencyjności w otwartej gospodarce globalnej będzie decydował o sukcesie władzy samorządowej.

Podkreślmy, że władza samorządowa to wiele ośrodków decyzyjnych, które różnią się rolą i pozycją w procesie zarządzania rozwojem lokalnym i regionalnym. Jednocześnie w podejmowaniu wszelkich decyzji władze te, mając na względzie pozytywny odbiór jednostki samorządu terytorialnego przez potencjalnych inwestorów, powinny się kierować pragmatyzmem, a więc realistycznie oceniać rzeczywistość, liczyć się z konkretnymi możliwościami i podejmować jedynie takie działania, które gwarantują skuteczność.

## Literatura

1. Denek E., *Ekonomiczne znaczenie gospodarki budżetowej*, [w:] *Finanse*, red. E. Czerwińska, J. Wierzbicki, PWN, Warszawa 1978.
2. Denek E., *Ustrojowe i ekonomiczne podstawy działania samorządu gminnego, powiatowego i wojewódzkiego*, [w:] *Usługi bankowe dla samorządu terytorialnego*, red. E. Denek, Biblioteka Menedżera i Bankowca, Warszawa 2000.
3. Golik D., *Znaczenie rozwoju lokalnego oraz przedsiębiorczości w polityce rozwoju regionalnego*, [w:] *Przedsiębiorczość a lokalny i regionalny rozwój gospodarczy*, red. J. Targalski, AE, Kraków 1999.
4. Gorzelak G., *Przedsiębiorcy*, „Wspólnota” 2002 nr 8.
5. Kamiński R., *Stymulowanie rozwoju gospodarczego*, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Warszawa 2003.
6. Pietrewicz M., *Polityka fiskalna*, Poltext, Warszawa 1996.
7. Szymała Z., *Rola Agencji Rozwoju Regionu Krakowskiego we wspieraniu rozwoju gospodarki regionu*, [w:] *Przedsiębiorczość a lokalny i regionalny rozwój gospodarczy*, red. J. Targalski, AE, Kraków 1999.

### **DEVELOPMENT OF THE ENTREPRENEURSHIP IN THE POLICY OF SELF-GOVERNMENTAL UNITS – EPITOME OF THE PROBLEM**

#### **Summary**

The position of territorial self-governmental units in authority and economic system implies the necessity to form conditions for communal and economic development of all parts of self-governmental community. From the character of establishment process management, including the quality of decisions and actions made by self-governmental organs, not only will the supply and quality of public services depend, but more often larger competitiveness of a self-governmental unit in the process of getting different profits such as winning new investors who have big innovational potential. Therefore both in local and regional developmental politics, the creation of the appropriate climate for the generation of entrepreneurship is more important. It is worth to emphasizing that the development of entrepreneurship is supposed to be the main way of reaching the main goal of Lisbon Strategy, that is the formation of competitive, and dynamic economy able to persistent development, based on authority, which will guarantee the commune cohesion. This situation creates the demand for all possible information that would illustrate cooperation mechanisms of business with the territorial self-government. The aim of this article is to only generally specify main aspects connected with the process of creating the conditions for the development of entrepreneurship.